

שימור תל דור

עונת חפירות 2010

משמר: רועי שפיר
תאריך: 19.12.2010

הקדמה

בעונה 2010 בוצעו עבודות שימור שונות ומגוונות על התל שהתמקדו הן בשימור מלווה חפירה, בשימור אזורי חפירה שנחפרו בעבר ובהסדרת דרך הגישה הדרומית לתל, בייצוב קירות וחתכי חפירה, בהסדרת ניקוזים, תמיכות זמניות ועוד. פעולות השימור מפורטות בדו"ח על פי אזורי החפירה שבהם בוצעו עבודות שימור, בסוף הדו"ח מצורפות תמונות הממחישות את הפעולות.

אזור H

באזור זה הצמחייה טופלה וכעת יש לרסס את האזור כנגד צמחיה חוזרת, כפי שסוכם עם רשות הטבע והגנים. באזור זה התבצע בעבר תהליך שימור וגם בעונה זו עבר סקירה ובדיקה של מצב ההשתמרות וחומרי המליטה שהושמו בו בעבר.

אזור D1

פעולות השימור באזור זה נמשכות זו העונה הרביעית, פעולות השימור כוללות: המשך ייצוב הקירות בשלושה חדרים של מבנה מונומנטלי גדול שמתוארך לתקופה ההלניסטית. הקירות שיועדו לשימור בנויים אבני גוויל בשילוב אבני גזית גדולות, חומר המליטה הוא על בסיס אדמה וכולל בתוכו אבנים קטנות, חרסים ועצמות. הקירות סבלו מנפילת אבנים בראשי הקירות מחוסר בחומר מליטה ובנוסף נמצאו צמחיה ומחילות של בעלי חיים בבסיס הקירות. תהליך שימור הקירות התבצע במספר שלבים:

1. תועדו החומרים ממנו בנוי הקיר על גבי מפה ובה שרטוטי הקירות.
 2. תועדו מפגעי הקיר על גבי מפה נוספת.
 3. סומנו האזורים בהם הוחלפו חומרי המליטה הישנים בחדשים.
- פעולות השימור כללו:
1. ניקוי של המשקים מאדמה רופפת וצמחיה עד לעומק של כ – 15 ס"מ אל ליבת הקיר.
 2. ניקוי יבש בעזרת מברשות ושואב אבק.
 3. ניקוי רטוב.
 4. הושם חומר מליטה שהורכב מאדמת חפירה מנופה מאבנים גדולות וסיד הידראולי 3.5 NHL ביחס של 5 חלקים של אדמה ליחס 1 של סיד.
 5. בחדר המזרחי והמערבי בוצעה עבודת סתימת מחילות בעלי חיים.

לסיכום, התהליך כלל טיפול בקירות כפי שמתואר, הכנסת חומר מליטה חדש וסיום הטיפול בראשי הקירות. בנוסף לעבודה בחדרים המזרחי והמרכזי שכמעט הסתיימה העונה, המשכנו את פעולות השימור גם בחדר המערבי.

D5 אזור

בעונה הקודמת הגיעה החפירה לסלע האם באזור זה והוחלט להפסיק את החפירה בו. זהו האזור הנמוך ביותר והוא סובל מבעיות ניקוז בחורף. הוחלט על הסדרת הניקוז באופן שכלל:

1. הסדרת פתח לצינור אלומיניום דרך קיר W05D1 – 548C
2. אל הפתח חובר צינור ניקוז פלסטי שרשורי גמיש המחורר לכל אורכו ועטוף ב בד גיאוטקסטיל.
3. בוצע מילוי אדמה ופילוסה והוסדר האזור שבו הונח צינור הניקוז ותיחומו באבנים למניעת גלישת קרקע לתוך המרזב.
4. האדמה במרזב הורטבה והוכנסו אליה אבנים קטנות לייצוב וחיזוק הקרקע וכחכנה לשכבה השנייה שכללה אדמת חפירה וסיד הידראולי 3.5 NHL ביחס של 1 סיד ל-6 אדמה .
5. לאחר שהשכבה השנייה הונחה פוזרה שכבה שלישית דקה של חרסים שעליה הונח צינור הניקוז הגמיש.
6. הונח הצינור וחובר לצינור האלומיניום בעזרת תופסני מתכת ואזיקונים.
7. כוסה המרזב והצינור בחרסים.

D2 אזור

באזור זה נמשך ייצוב קיר W10606, קיר מתקופת ברזל 2א', פאזה 6. זהו קיר שנפער בו סדק במהלך חורף 2007. במהלך עונה זו המשכנו לייצב את הקיר ע"י תמיכתו בצידו המזרחי בסוללת אדמה, על גבי הקיר הונחו שקים כטיפול זמני לראש הקיר.

אזור D2 הינו אזור חפירה עמוק אשר סובל מסכנה של נפילת אבנים בחתכים הצפוני והמערבי שבו. בעונה זו נערך טיפול בחתכים עמוקים צפוני ומערבי ובוצע פרוק אבנים מבוקר. לצורך הביצוע כוסה השטח בניילון שנשמר ע"י שקי אדמה בזמן הסרת האבנים. כל האבנים שבחתכים נבדקו ידנית, אבנים שהיו רעועות הוסרו.

בחנת המערבי W17609 ישנם קירות אבן ואבנים חופשיות. בחנת הוסרו אבנים רופפות אשר מהוות חלק מקיר מהתקופה הפרסית. בנוסף, הונחה רשת פלסטיק לכל אורכה ורוחבה שנתפרה וחוזקה בקצותיה בחוטי ברזל. כמו כן חוזקו הרשתות באזיקוני פלסטיק בנקודות התפר בין הרשתות. בחלקה העליון חוברת וגולגלה הרשת על קרשי עץ וחוברת למוטות ברזל. לצורכי חיזוק, נמתחו חוטי ברזל בחלק העליון של הרשת למוטות ברזל שהוכנסו לאדמה כמטר וחצי מאחורי החתך, לצורך עיגון וחיזוק נוסף. לצורך עיגון בחלק התחתון, הונחו בבסיס הרשת שקי אדמה ואבנים. לרשת תפקיד נוסף בהגנה מפני קינון שרקקים, כפי שארע במהלך שנה שעברה.

אבן הוסרה מהחתך הצפוני W17624, הכולל בעיקר אדמה ורק בחלקו העליון שרידי קיר. לצורך תמיכתו, הונחו שקי אדמה עד ל-שני שליש מגובה החתך. החתך נחלק לאזור מערבי שממנו הוסרו אבנים רופפות ואזור מזרחי שבו הונחו שקי אדמה לתמיכה. גם בחתך המזרחי באזור זה הונחו שקי חול. בעתיד, ייחפר החתך המערבי בין אזורי החפירה D1 ל- D2 ייחפר והעומקים יושוו. באזור D2 החלו לשמור עתודות אדמה לדרוג החלק הנמוך באזור זה בעתיד.

פירוט פעולות השימור מומחש בתמונות:

צילום מהאוויר של אזורי השימור

אזור H

צילום אוויר אזור H בו בוצע ניקוש עשבייה

צילום של אזור H בו ניתן לראות את האזור שבו בוצע ניקוש העשבייה

אזור D1

צילום אוויר של אזור D1

מפת האזור ובה

קיר W5035 בתהליך שימור

קיר W5035 בסיום השימור

קיר W5040 צד שמאל בתהליך שימור

קיר W5040 צד ימין בתהליך שימור

קיר W5040 צד שמאל בסיום השימור

קיר W5040 צד ימין בסיום השימור

קיר W5601 בתהליך שימור צד שמאל

קיר W5601 בתהליך שימור צד ימין

קיר W5601 בסיום השימור צד שמאל

קיר W5601 בסיום השימור צד ימין

קיר W10078 בתהליך שימור

קיר W10078 בסיום השימור

חדר מרכזי

קיר W10078 בתהליך שימור

קיר W10078 בסיום השימור

קיר W5035 בתהליך השימור

קיר W5035 בסיום השימור

קיר W5754 צד שמאל בתהליך שימור

קיר W5754 צד ימין בתהליך שימור

קיר W5754 צד שמאל בסיום השימור

קיר W5754 צד ימין בסיום השימור

קיר W5040 צד שמאל בתהליך שימור

קיר W5040 צד ימין בתהליך שימור

קיר W5040 צד שמאל בסיום שימור

קיר W5040 צד ימין בסיום השימור

חדר מערבי

W10078 בתהליך השימור לעונה זו

W5601 בתהליך השימור לעונה זו

W5040 בתהליך השימור לעונה זו צד שמאל

W5040 בתהליך השימור לעונה זו ימין

W5035 בתהליך השימור לעונה זו

אזור D5 - הסדרת הניקוז

צילום כללי מהאוויר של אזור D5

שטח D5 בגמר החפירה, צילום מהאוויר

שטח D5 בגמר החפירה

פילוס הקרקע והסדרת אזור הניקוז בעזרת אבנים

הרטבה והכנסת אבנים למרזב לצורך ייצוב וחיזוק

השמת חומר המליטה על בסיס אדמה וסיד הידראולי

הנחת שכבה דקה של חרסים ועליה הצינור

כיסוי הצינור הגמיש ומילוי המרזב בחרסים

כיסוי הצינור הגמיש ומילוי המרזב בחרסים

אזור D2

החתך המערבי W17609 לפני הסרת אבנים רופפות

החתך המערבי W17609 לאחר הסרת האבנים הרופפות והנחת הרשת

החתך הצפוני W17624 האזור המערבי לפני הסרת אבנים

החתך הצפוני W17624 האזור המערבי לאחר הסרת אבנים

החתך הצפוני W17624 האזור המזרחי לפני תמיכה בשקים

החתך הצפוני W17624 האזור המזרחי לאחר תמיכה בשקים

החתך המזרחי לפני התמיכה בשקים

החתך המזרחי לאחר התמיכה בשקים

